

γηθῇ, τῆς ἐλευθερίας οὐσης πρὸς πάντας ἰσῆς ὁμιλοῦντες ὁμῶς περὶ τῶν ἡμετέρων διδασκάλων, ἐκείνων οἱ τινες διήνοιξαν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, καὶ ἐξαιρέτως περὶ γεραρῶν τοῦ ἔθνους διδασκάλων οἷος ὁ Ἀσώπιος, ὁφείλομεν καὶ ἀδικηθέντας ἑαυτοὺς ἂν νομίζωμεν, ν' ἀνασπώμεν ὁπωσοῦν τὰ ἥνια τῆς γλώσσης. « Οὐ παύσει τούτου καταφρονῶν, εἶπεν ὁ Πλάτων πρὸς νέον θρασυνόμενον κατὰ τοῦ ἰδίου πατρὸς, δι' ὃν μέγα φρονεῖν ἀξιοῖς; » Καὶ σημειωτέον ὅτι οἱ διδάσκαλοι εἰσὶ, κατ' Ἀλέξανδρον τὸν Μέγαν, καὶ τῶν πατέρων τιμιώτεροι.

Φρονοῦμεν δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ ἀγωνοδίκαι, εἰ καὶ μυκτριζονται ἐν σελ. λθ' ὅτι, « παντάπασιν δὲν ἐπέστησαν τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ὑποβληθέντος συγγράμματος » (καὶ τούτου δοθέντος ἡμάρτησεν ὁ συγγραφεὺς δεχθεὶς ἄκριτος τὸν τε κόττινον καὶ τὸ γέρας), δὲν ἐφάνησαν ὅσον κατηγοροῦνται ἐπιπόλαιοι· διότι, ὅσον καὶ ἂν δισχυρίζεται ὅτι νεωτέρας τις παροιμία ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀρχαίαν, ἢ ὅτι ἀπαγορευομένης τῆς ἐρεύνης περὶ τὰ τῆς θρησκείας ἀπαγορεύεται ἢ ἐπιστήμη, καὶ ὅσον καὶ ἂν ἀγωνίζεται νὰ δικαιολογήσῃ τὰ περὶ τὴν γλῶσσαν πλημμελήματα, οὐδὲν ἕτερον ἀποδεικνύει ἢ ὅτι ἔχει ὑπερβάλουσαν τὴν φιλοτιμίαν. Τὴν περὶ θρησκευτικῶν συζητήσεων οὐδεὶς ἐμποδίζει, ἐὰν σκοπὸν ἔχῃ εἰλικρινῆ ἐπιστημονικὴν ἐπανόρθωσιν· ἀλλὰ προκειμένου περὶ ἀγοραίων Καλικαντζάρων καὶ καθημαξυμένων Νεραϊδῶν νὰ διασύρωνται τὰ θεῖα, ἡμεῖς τοῦλάχιστον πασσόμενοι μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ πλέον αὐτῆς σιγματίζομεν τὴν τόλμην, οὐχὶ ἀπλῶς ὡς ἀπερίσκεπτον ἀλλ' ὡς ἐθνοβλαβῆ. Τὸν Ρέναν οὐδεὶς ἴσως ἤθελε μεμφθῇ ἐὰν ἔλεγεν ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης ὅσα εἶπεν· αὐτὸς ὁμῶς ἐπιτρέψας νὰ γίνωσιν ἀλλεπάλληλοι ἐκδόσεις τοῦ πονήματος αὐτοῦ χάριν τοῦ λαοῦ (éditions populaires), καὶ νὰ πωλῆται ἐκπῶτον ἀντίτυπον ἀντὶ εὐτελεστάτης τιμῆς, ἐφωράθη ὅτι ἔγραψεν ἵνα κρημνίσῃ. Ἀλλὰ πρὶν ἢ κρημνίσετε τὴν στέγην, ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ὁποίας καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν ἔσωσαν καὶ ὑμεῖς σώζετε τὴν κεφαλὴν, καὶ τί λέγω ὑμᾶς καὶ τοὺς πατέρας ὑμῶν, αὐτὴ ἡ πατρίς ἐσώθη, φροντίσατε ν' ἀνεγείρετε ἂν δύνασθε ἐτέραν ἀσφαλειστέραν, ἀλκυονίδαν, ἐπιστημονικωτέραν, ὡς ἀξιοῦτε, ἵνα μὴ ἐν τοσοῦτῳ κυλιόμενοι ἐν ὑπαίθρῳ, γίνωμεν ὀλοκαύτωμα καὶ βορὰ τοῦ καύσωνος, τῶν παγετῶν καὶ τῶν θηρίων.

Περὶ δὲ τῆς γλώσσης ἐπαναλαμβάνομεν τὸ κατὰ κόρον ῥηθὲν ὑπὸ τε ἄλλων καὶ ἐν τῷ ἀνα χεῖρας περιοδικῷ, ὅτι ἡ σπουδὴ τῆς ἑλληνικῆς παραμελείται σήμερον. Ἐπειδὴ δὲ οὔτε προαίρεσιν ἔχομεν νὰ ψέξωμεν, οὐδ' ὑπὸ διδασκαλικοῦ πόθου κινιζόμεθα νὰ διδάξωμεν, ἐνθυμίζομεν μόνον τῷ ἡμετέρῳ συγγραφεὶ ὅτι δὲν ἀρκεῖ « ἂν δεῖ λέγειν, ἀλλὰ καὶ ὡς

δεῖ λέγειν. » Ὁ λόγος δὲν προτείνουσιν οὐκ ὀλίγοι ἐκ τῶν σπουδόντων ἐπ' ἀθηναισὶν ὅτι ἐπέλειπεν αὐτοῦς ὁ χρόνος, μόνον πρὸς τοὺς καθ' ἡμέραν καὶ περιοδικῶς γράφοντας ἐπιτρέπεται· παρὰ τοῦ συγγραφέως ὁμῶς τὸ κοινὸν ἀπεκδέχεται οὐχὶ εὐρεσιλογίας ἢ ἀγωνισμῶν ἐς τὸ παραχρῆμα, ἀλλὰ σύγγραμμα ὅσον ἐνεστὶν ἐντελέστερον ἐπεξεργασμένον, σύγγραμμα *præsectum decies, castigatum ad unguem*, καθ' ὁράτιον *).

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐδημοσίευσεν διὰ τῆς «Κλειῦς» μακρὰν ἀνάλυσιν τῶν ἐν τῷ Βιενναίῳ κώδῃ περιεχομένων πολλῶν περιέργων μνημείων τῆς νεωτέρας τῶν Ἑλλήνων ποιήσεως. Ὁλόκληρα δὲ τὰ ποιήματα ταῦτα ἀντιγραφέντα ὑπ' ἐμοῦ δημοσιεύονται ὅσον οὐπὼ ἐν ταῖς γνωσταῖς συλλογαῖς τῶν κυρίων Wagner καὶ Legrand, ἐκτὸς τοῦ περὶ Ξερητλᾶς νῦν πρῶτον διὰ τῆς «Παρθώρας» ἐκδομένου. Ἐπειδὴ δ' ἴσως οἱ ἀναγινώσκοντες δὲν ἔχουσι πρόχειρα τὰ περὶ τῆς ἡλικίας τῶν ποιημάτων τούτων ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐφημερίδι γραφέντα, σημειῶ, ὅτι τὸ δημοσιευόμενον στιχοῦργημα τοῦ Ξερητευμένου Ἀλεξίου ἐποιήθη περὶ τὰς ἀρχὰς ἢ τῇ μέσῃ τῆς 15' ἐκατοστῆς τριίδος.

Ἐν Γαλαξειδίῳ 20 Φεβρουαρίου 1872.

Κ. ΣΑΘΑΣ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΞΕΝΗΤΙΑΣ.

Θέλω νὰ κάτσω ταπεινῶς ὁ περπατοῦν ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ κόσμου, νὰ γράψω ὁ πολυθλίβος ὀλίγον κατ' ὀλίγον, νὰ βάλλω λόγια θλίβερά, πικρά, φαρμακωμένα ὅ περὶ τῶν ξένων ταῖς πικρίας, πῶς περπατοῦν στὰ
[ξένα

καὶ πῶς διαβάξουν τὴν ζωὴν μυριοτυραννισμένα. νὰ γράψω τὰ παθαίνουσιν οἱ μυριοτυραννισμένοι, ταῖς θλίψεις καὶ τὰ βιάσανα, καὶ ταῖς ἀνισχυντίαις, τὰ δάκρυα καὶ ταῖς χολαῖς ὅπου οὐδὲν τοὺς λείπουν,

*) Ἡ γράφη ἑκαστος ὅπως θέλει, ἢ ἀρχαίᾳ ὡς ὁ Κ. Βαλέτιος, ἢ ἢς χυδαίολογῇ ὡς ὁ Κ. Τερτζέτης, ἢ ἢς μεταχειρίζεται τὸ ἕπος τὸ ὁποῖον κοινῶς παραδέχθησαν εἰς λοιποὶ λόγισαι, ἀλλ' ἢς διδῇ εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ χαρακτῆρα ἑλληνικόν, ἢς μὴ παραβαίνῃ καὶ τοὺς γραμματικούς κανόνας οὓς τηροῦσι καὶ αὐτοὶ οἱ τοῦ λαοῦ. Οὐδεὶς τούτων ἠκούσθη λέγων, ὡς ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἱστορικοῦ ἱπομνήματος (ἐν σελ. μγ' καὶ β) « δαπάνη δὲ ἦν δὲν ἐπαρκούσι » καὶ « διὰ πάντα . . . εἶναι τὸ μέλλον ἐνδιαφέρον καὶ τὸ μέλλον ἐπαγωγόν. » Ἀλλὰ μήπως καὶ τὸ μέλλον, τὸ ἐν ταῦθα ἀντὶ τοῦ πλέον, ἦναι ὀρθόν; Τὸ ἐν σελ. λγ' «κακογεγραμμένα» εἶναι σίλοικον, καὶ τὸ ἐν σελ. λγ' καὶ με' «καταγινώσκω» δὲν λέγεται ἀπολύτως. Ὁ δὲ ἀναγνώστης τῆς πρώτης ταύτης φράσεως τοῦ Προλόγου, « ἡ ἱστορία ἐνὸς ἔθνους δὲν συνίσταται εἰς μόνον τὴν ἀγέλην τῶν γεγονότων », περιμένει μετῴρους νὰ μάθῃ καὶ εἰς τί ἄλλο συνίσταται.

10 αὐτὰ νὰ γράψω ταπεινῶς, ὁπῶχουν καθ' ἡμέραν.
Ἄκουσον δὲ καὶ τῆς νυκτὸς τὸν ὕπνον πῶς διαβάξουν
εἰ ξένοι οἱ κακόμοιροι καὶ οἱ κακογραμένοι·
ὅταν γὰρ ἔλθῃ ἡ νυκτὶς ν' ἀναπαυθῇ ὁ κόσμος,
ὅπῃ νὰ πέσῃ ὁ ἄλκιμος νὰ κοιμηθῇ ὁ ξένος,

15 ἀναθυμᾷται καὶ θρηνεῖ καὶ βαρυαναστενάζει,
τὸ πῶς τὸν ἐκατέφερον ἡ τύχη του σ' τὰ ξένα,
καὶ μυριοτυραννίζει τον νύκταν καὶ τὴν ἡμέραν,
καὶ ἀπὸ τὴν κάψην τὴν πολλὴν, τὴν ἔχει ἡ καρδιά του,
νὰ πῇ ὀλιγοῦτσικον νερὸν δαμὴν νὰ τὸν δροσίσῃ,
20 τὸ φά του γίνεται πικρὸν σὰν ἄδολον φαρμάκι,
καὶ τὸ νερὸν ποῦ κατπιῇ δαμὴν νὰ τὸν δροσίσῃ
χολὴ καὶ ἄλας γίνεται, κεντᾷ τον εἰς τὰ σπλάγχνα.
Ἄν ἦτον καὶ νὰ μπόρῃς τὸν ὕπνον νὰ κοιμᾷτον,
ἀλγισμονήσῃς ἤθελε ὀλίγον ἐκ τὴν λύπην.

45 Τάχατε κλεῖ τὰ μάτια του μὴ νὰ τὸν ἔλθῃ ὕπνος,
καὶ κόπτουν καὶ πλανοῦσιν τον, δὲν ἔμπορεῖ νὰ κλείσῃ
ἀπὸ τὰ δάκρυον τὸ πολὺ, τὸ χάνει καθ' ἡμέραν.
στρήφει ποτὲ σ' τὴν μιὰν μεριὰν καὶ πότε εἰς τὴν ἄλλην
καὶ ὅλην τὴν νύκτα ὁ ἄλκιμος γυρίζει σὰν ἀνέμη·
30 καὶ ὅταν πρὸς τὴν βαθεῖαν αὐγὴν κοντὰ νὰ ξη-
[μερώσῃ

ἐκ τὸν πολὺν του τὸν δαρμὸν καὶ ἀπὸ τὸ λογισμόν του
ὀλίγον ἀγαλλιάζεται καὶ πέρνει τον ὁ ὕπνος,
καὶ ὀνειρεύεται ὁ ἄλκιμος, ἄκουσον τί εἰδὼς!
φαίνεται τον σ' τὸ σπίτι του εὐρίσκεται ἀπέσω,
35 τάχατες ἡ μανίσα του λόγια τὸν συντυχαίνει.
«ἐγείρου, υἱὲ Ἀλέξιε, ἐντύσου καὶ ποδέσου,
οἱ φίλοι σου σὲ κραζοῦσιν, οἱ ἀδελφοποιτοὶ σου,
νὰ πῶς νὰ εὐθυμήτετε εἰς ὦρην περιθόλι,
καὶ νὰ χαρῆς, αὐθέντη μου, σὰν ἦσουν μαθημένοι!»

40 Ξαφνίζεται ὁ ἔλκεινος, σηκώνεται, καθίζει,
καὶ γίνεται χαιράμενος! θεωρεῖ ὀλόγυρά του,
καὶ εὐρίσκεται ὁ ἔλκεινος μόνος, μεμονωμένος.
Καὶ παρעוּתֹּס ὁ δυστυχὴς ῥαγίζεται ἡ καρδιά του,
ἀναστενάζει, θλίβεται, πάλιν γογγύζει, πέφτει.
45 Ὡ, συμφορὰ, τὴν ἔχουσιν οἱ ἔλκεινοί οἱ ξένοι!
Ἔδε, καὶ τί μ' ἐμάρανεν τῆς ξενιτιάς ἡ στράτα·
ἐπαθα καὶ παράδειρα καὶ πάντα παραδέρνω,
εἶδα καὶ ἐγνωρίζω τὰ ἔχουσιν οἱ ξένοι,
καὶ πῶς τὴν ἐδιαθάξουσιν σ' τὰ ξένα τὴν ζωὴν τους·
50 πολλὰ ἐτυραννήθηκα ἀφόντις ἐγεννήθην.

Ἀκούσατε νὰ σὰς εἰπῶ πῶς περπατοῦν οἱ ξένοι!
ὅπαν νὰ περπατήσουσι, δὲν ἔμπορουν νὰ πᾶσιν,
ὁ νοῦς των περιορίζεται, οὐ ζεύρουν νὰ μιλήσουν,
καὶ ὅπου θεωροῦν καὶ περπατοῦν, θαυμάζονται καὶ
[λέγουν,

55—παραμιλοῦν καὶ περπατοῦν! αὐτ' εἶναι βουρ-
[λισμένοι!—

Καὶ παλαβοῦς τοὺς λέγουσι τοὺς ξένους εἰς τὰ ξένα·
ῥρίζουν καὶ ὀνειδίζουν τους, καὶ πάντα ὑπομένουν!
Γίνεται ὁ ξένος τοῦ μωροῦ σπαρὴν καὶ καθίζει.

Φίλον δὲν ἔχει νὰ τὸ πῇ τὸ πρᾶγμα νὰ θαρρέσῃ,
60 μὴ νὰ εὕρῃ παρηγορίαν ἐκ τὴν ἀθηνονίαν.
Ὀνειδισμοὺς προσδέχεται καὶ ὕβρεις ὑπομένει,
καὶ μόνος του ὁ ἄθλιος ἡξεύρει τί βεσταίνει·
καὶ πάντας τοὺς ἔλκεινοὺς ὅλους τρελλοὺς τοὺς λείπει.
Ὅμως παρηκαλῶ σας το, φίλοι καὶ ἀδελφοί μου,
65 εἴ τις οὐκ εἶδε ξενιτιὰν καὶ εἰς ξένα οὐκ ἐθάρην¹⁾
ἀς βλέπῃ καὶ ἀς προσέχεται ξένον μὴν ὀνειδίσῃ.
Ἡ ξενιτιά καὶ ὁ θάνατος ἀδελφία λογοῦνται·
ὁ θάνατος ὡσὰν ἔλθῃ σ' τὸν ταπεινὸν τὸν ξένον,
εὐθὺς τὸν κάμνει ταπεινόν, τὴν φρόνησίν του χάνει·
70 ὅλοι τὸν λέγουσι-συνέφερε, ἔλα στὸν λογισμόν σου!
συνέφερε καὶ σύντυχε! τί ἔχεις, ξένα, πέ το!—

Κ' ἐκείνον τὸν ἐπέτρωσαν τῆς ξενιτιάς αἱ λύπαις.
γλῶσσαν δὲν ἔχει νὰ τὸ πῇ, χεῖλη νὰ μὴ λογήσῃ,
μόνον γογγᾷ ὁ ἄλκιμος καὶ συχνοαναστενάζει.

75 ἔχουσι κρίμαν περισσὸν καὶ ἁμαρτίαις μεγάλαις
ὁποῦ καταδικάζουσι τοὺς ξένους εἰς τὰ ξένα,
τοὺς μοναχοὺς, τοὺς ὀρφανοὺς, τοὺς πολυπικραμένους.
Ἡ τύχη τους τὰ ἔγραψεν ὄντως νὰ τὰ παθαίνουν.
τοὺς πόνους νάχουν σύντροφον, τὰ δάκρυα γειτόνους,
80 καὶ τὰ ἀναστενάγματα ὡς πρῶτα ἐξαδελφία.

Αὐτὰ νὰ ἔχουν πάντοτε ποσῶς νὰ μὴν τοὺς λείπουν.
νὰ γέμουςιν τὰ χεῖλη τους τὸ ἄδολον φαρμάκι,
καὶ νὰ τὸ καταπίνουσιν οἱ κακομοιριασμένοι,
καὶ νὰ τοὺς σφάζῃ πάντοτε εἰς ὅλα τους τὰ μέλη.
85 Χεῖλη δὲν ἔχουν νὰ τὸ πῶν τὸ πρᾶγμα, νὰ θαρ-
[ρέσουν,

καὶ κλίνουν τὰ κεφάλια τους στέκονται τεθλιμμένοι.
Ξένος οὐκ ἔχει γνώριμον, ξένος οὐκ ἔχει φίλον,
μόνος του παύει²⁾ τὸ πικρὸν, μόνος του τὸ φαρμάκι,
90 καὶ μοναχὸς ψυχομαχεῖ ὁ κακομοιριασμένος.

Ἐς τὴν γῆν τὴν κρύαν κοίτεται χωρὶς κανέναν στρώμα,
καὶ τὸ κεφάλι του γυμνὸν χωρὶς προσκεφαλάδι.

Οἱ ἄγγελοι διατρέχουσιν νὰ πάρουν τὴν ψυχὴν του,
καὶ τὴν ψυχὴν του ἐπαίρουν, καὶ ὁ ξένος ἀπομένει,
95 χωρὶς κανέναν ἐδικὸν διὰ νὰ τὸν κερδίσῃ³⁾.

στέκουν πολλοὶ καὶ βλέπουν τον κἀνεὶς δὲν ἐσημόνει·
μόνον ἂν τύχῃ ἄνθρωπος ἔς τὰ ξένα παιδευμένος,
ἐπαίρει, ὑπάγει θάβει τον μετ' τοῦ θεοῦ τὸν φόβον.
εἶδὲ μὴ οὕτως κοίτεται δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.

100 καὶ ἂν λάχῃ καὶ εὕρεθῃ ἐκεῖ πλησίον τράφος
[τόπος,

συρνάμενον τὸν παίρνουσιν καὶ μέσα τὸν ἔγκρεμνίζουν,
καὶ ἀφήνουν τὸν ἔλκεινόν καὶ πάγουσι τὴν ὁδὸν τους.

Εἴ τις γὰρ ἔχει τοῦ θεοῦ τὸν φόβον ἔς τὴν ψυχὴν του,
ἀς βλέπῃ καὶ ἀς προσέχεται ξένον μὴν ὀνειδίσῃ,

105 ἐπεὶ ἔς τὸν κόσμον ὁ θεὸς ἐπλάσσε καὶ τοὺς ξένους·
Νὰ πῶ κατὰ ἀλήθειαν τὸ ἀψευδὲς ἐτοῦτο·

¹⁾ Γραπτὸν—ἐθάρην.

²⁾ Γραπτὸν—παύει.

³⁾ Γραπτ. — κερτάσῃ.

αὐτός του ὁ παντοκράτορας ὁ ποιητὴς τῶν πάντων,
αὐτός του ξένος ἔγινεν καὶ φάνηκε ἔς τὸν κόσμον,
καὶ αὐτός του πρῶτος ἔδειξε τῶν ξένων ταῖς πικρίας,
110 ταῖς θλίψεις καὶ τὰ βάσανα καὶ ταῖς ἀναισχυν-
αὐτός του ἐτυραννήθηκεν διὰ παρακοήν μας, [τίσις.
ὑβρίστην, ἐρρώπισθηκεν, εἰς τὸν σταυρὸν ἀνέβη,
καὶ ἄνω εἰς τὴν σταύρωσιν ὅζος τὸν ἐποτίσαν,
ἄμψ δὲ ὅζος καὶ χολήν, τὸν σπόγγον τὸν ἐδώκαν,
115 τὸν σπόγγον καὶ τὸν κάλαμον, τὸν τίτλον τοῦ

[Πιλάτου.

Ἰδε, μεγάλη συμφορὰ τῶν βασιλέων ¹⁾ τῶν ὅλων!
Ἰδε, μεγάλη ὑπομονὴ σὺν τῇ μακροθυμίᾳ!
αὐτός του νὰ καταδειχθῇ καὶ πάντα νὰ πομείνῃ!
Οὕτως τὸ παρεχώρησεν αὐτός ὁ παντοκράτορ,
120 οὕτως γὰρ ν' ἀποθαίνουσιν οἱ ξένοι εἰς τὰ ξένα!
τὰ φέρνει ὁ χρόνος εἰς τὴν γῆν οἱ ξένοι νὰ τὰ ἔχουν
ὡς φόρεμαν, ὡς ἴδιον ἱμάτιον δικόν τους.
Ἦκουσα ξενητεύθησαν πολλοὶ ἐκ τὰ γονικά τους,
ἐπκραδεύουσιν πολλὰ, τὰ βάσανα χορτάσαν,
125 οὐδὲν μὲ φαίνεται ποτε ἀλήθεια τὸ λέγουν,
εἶχ' αὐτοὶ εἰς μετεωρισμὸν ν' ἀκούγω νὰ τὸ λέγουν·
τώρα θεωρῶ τὰ ἔλεγον ὡσάν νᾶσαν προφηταίς!
βλέπω ἔς τὸν κόσμον βάσανα οἱ ξένοι τὰ ἐπαίρνουν
παίρνουν τὰ διαμοιράζουσαν τα, καὶ αὐτὰ πάντα πλη-

[θαίνουν.

130 Τώρα νὰ σὰς εἰπῶ . . . ἐτουτονὰ τὸν λόγον·
ἂν ἡμπορέσῃ ἄνθρωπος ἔς τὰ σύνεψ νὰ συνέβῃ ²⁾,
τὴν θάλασσαν νὰ ἐπινεν μὲ ὅλον τῆς τὸν ἄμμον,
καὶ πάλιν νὰ ἐπήγαγεν νᾶφαγε καὶ τὰ βροῦλα·
καὶ τὰ ἀρμενοκάραβα, τοῦ κόσμου ταῖς ἀρμάδας
135 ἔς τὰ ὄρη νὰ ἀρμένισαν εἰς τὰ βουνὰ καὶ κάμη-
αὐτὰ γὰρ ἂν εὔρεθῃ ἄνθρωπος νὰ τὰ κάμη, [πουρ.
καὶ νὰ τὰ ἰδοῦσιν ἄνθρωποι ἀπὸ τὸν κόσμον ὅλον,
τότε νὰ πῶ ὁ ἔλεεινός, τότε καὶ νὰ πιστεύσω,
νὰ λείψουσιν τὰ βάσανα καὶ ὅλαις ἢ πικρίαις,
140 τὰ συχνασαστενάσματα, νᾶχουν καλὸν οἱ ξένοι!
Οὐ λέγω τοὺς κλόμοιρους καὶ τοὺς καλογραμμένους,
ὁπόταν γὰρ ξενητευθοῦν, εἰς αὐξήσιν ὑπᾶσιν,
εἰς αὐξήσιν καὶ εἰς τιμὴν, πολλὰ κ' εἰς αὐθεντίαν·
ὡσάν τὸ ἀξιώθηκεν ὁ κἄποτες ὁ μέγας
145 ὁ Ἰωσήφ ὁ Πάγκαλος, τοῦ Ἰακώβ τὸ τέκνον·
εἰς κίνδυνον τὸν ἔφεραν διὰ νὰ τὸν φονεύσουν
οἱ ἀδελφοὶ του ἐγκαρδιακοὶ οἱ ἀπὸ μίας μητρός,
ἀλλὰ ἰδὲς τὴν τύχην του καὶ τὴν καλὴν του μοῖρα,
καὶ ὁ θεὸς ὁ εὐτπλαγχνός ὁ πάντα ἐλεήμων!
150 εἰς ξένα τὸν ἐπούλησαν, καὶ βασιλεὺς ἐγένη,
ἔγινεν μέγας βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς Αἰγύπτου.
Καὶ ἄλλοι πλείστοι ἄπειροι ἀπὸ τὸν κόσμον ὅλον
ἔχουν καλὸν ἔς τὴν ξενητιάν παρ' οὖν ³⁾ ἔς τὰ γονικά

[τους,

ἐπεὶν τὰ θέλ' ἢ μοῖρά τους καὶ ἢ καλὴ τους τύχη.

¹⁾ Γραπτ.—τοῦ βασιλείως. ²⁾ Γραπτ.—ἀνίεθ. ³⁾ Γραπτ.—οὐ.

155 Πάλιν νὰ σὰς εἰπῶ διὰ τοὺς κακογραμμένους,
ὁποῦ τοὺς ἔκαψεν πολλὰ ἢ μοῖρα ὄνταν ἐγεννηθῆκαν,
καὶ δέρνει τοῦ ἢ ξενητιά καὶ μυριστορπννεῖ τους,
ὡσάν καὶ μέναν (ποῦ) ἔγραψα, διὰ νὰ παραδέρνω·
τὰ ξένα μὲ μακραίνουσιν νύκταις καὶ ταῖς ἡμέραις
160 (ἔ) τῆς ξενητιάς τὴν δούλεψιν πικροφαρμακωμέ-
Πολλὰ δὲ τὰ ἐγέμισεν μέσα ὁ λογισμὸς μου, [νορ.
εἶδα καὶ ἐπαράδειρα καὶ πάντα παραδέρνω·
πολλὰ δὲ κατερώτησα τοὺς ξένους εἰς τὰ ξένα,
νὰ μὲ εἰποῦν, τίς ξενητιάς ἔχει καλαῖς ἡμέραις;
165 καὶ δὲν εὔρεθῆκεν κανεὶς τινὰς ἀπὸ τὰ ξένα·
νὰ εἰπῇ νὰ μὲ ἐσύντυχεν καλὸν διὰ τὰ ξένα,
καὶ νὰ ἐπζίνεσεν ποτὲ ἡμέραν ἢ καὶ ὥραν!
ὅλοι τους κλαίγουν λέγουσιν—τὰ ξένα μᾶς ἐφάγαν,
τὰ ξένα μᾶς ἐφάγασιν καὶ λυῶσεν τὸ κορμὶ μας,
170 τὰ μέλη μας ἐχάλασαν ἐδῶ σ' τὴν ξενητιάν!
Λοιπὸν ὅσοι τ' ἀκούγετε μὴδὲν τὸ ἀπιστήτε·
διότ' τίς ἐπινεν τὴν θάλασσαν λαίμῳ τοῦ καὶ γλυ-

[κάνθη;

ἢ ποῖος νᾶφαγέ ποτε πέτρην γιὰ νὰ χορτάσῃ,
καὶ ταῦτα πάντα καὶ νὰ ζῇ, νὰ ἔναι εἰς τὸν κόσμον;
175 ἢ τίς εἶδεν καράβια καὶ ἀρμάδας αὐθεντάδων
(ἔ) τὰ ὄρη ν' ἀρμενίσουσιν, κ' εἰς τὰ βουνὰ καὶ κάμη-

[πους;

ἂν εὔρεθῃ ἄνθρωπος τινος νὰ μὲ τὸ μαρτυρήσῃ,
ὅτ' εἶδεν ὀφθαλμοφανῶς ἐκεῖνα τὰ σημεῖα,
νὰ πῶ κ' ἐγὼ, ἀλήθειαν ἔχουν καλὸν οἱ ξένοι,
180 οἱ ξένοι καὶ οἱ ὄρφανοὶ κ' οἱ παραπονεμένοι!
Πολλαῖς φοραῖς ἐκάθησα μὲ τοὺς ξενιτευμένους.
ἔχουσιν γιόμα θλιβερόν, δεῖπνον ὠνειδισμένον,
μὲ πόνους καὶ μὲ δάκρυα πέφτουν ἀποκοιμοῦνται.
Ἢ, συμφορὰ τὴν ἔχουσιν ἔλεεινοὶ οἱ ξένοι!
185 Λέγω τὴν παραπόνεσιν ἐκ τῆς πολλῆς μου θλίψεως·
νᾶχεν ἀστράψει ὁ οὐρανός, καὶ νᾶχε καγῆν ἡ ὥρα,
ὅταν μὲ ἐγέννησεν ἢ ταπεινὴ μου μάνα.
ἀφῆτις μὲ ἐγέννησε ποτὲ καλὸν δὲν εἶδα,
οὐδὲ τὰ χεῖλη μου ὁροσιά, οὐδὲ γλύκα καρδιά μου.
190 Ἀλήθεια πάλιν νὰ σὰς πῶ, νὰ σὰς τὸ μαρτυρήσω.
οὐδεὶς ἄνθρωπος ἀπέθανε χωρὶς πικρίαν τοῦ κόσμου,
χωρὶς τοῦ κόσμου βάσανα, χωρὶς καμμίαν ἔννοιαν.
Ὅπου ποικεν τὸν οὐρανόν, τὴν γῆν ἐθεμελιώσεν,
ἐκεῖνος ἐφοβήθηκεν τοὺς πειρασμοὺς τοῦ κόσμου·
195 σὺ δὲ ἔλεεινέ, ὁποῦ τὰ ξένα δέρνεις,
καὶ παρδέρνεις, ἄθλια, νύκταις καὶ ταῖς ἡμέραις,
καὶ βασανίζεσαι πολλὰ σ' τοῦ κόσμου ταῖς πικρίας,
τί ἀναμένεις, ἔλεεινέ, νὰ πάρῃς ἐκ τὸν κόσμον;
Ἐγὼ ἔμαι, κακομοίριγε, ἐπάνω εἰς τὸν κόσμον.
200 καὶ νὰ ἀνέβῃς εἰς βουνὸν ἀπάνω εἰς τὰ ὄρη,
καὶ παρακάλες τὸν θεὸν ἢ πέτραις νὰ ραγίσουν,
καὶ σένα μέσα νὰ δεχθοῦν, καὶ θάνατον νὰ δώσῃς,
διατ' ἦσουν κακόμενος, ἦσουν κακογραμμένος·
Καὶ πῶς, ὦ γεννηιάτῃ τοι φίλοι καὶ ἀδελφοί μου,

205 ὅπου ἔμουν εἰς τὸ σπῖτιν μου, ἤμουν εἰς τοὺς
[γονεῖς μου,
εἶχα καλὰ ὅσα θελα, ποσῶς καμὸν οὐκ εἶχα,
ἀλλὰ τὸ πῶς μὲ ἐγέλασεν ὁ μάταιος ὁ κόσμος!
Ἦ κόσμος πικρὸ καὶ πάνπικρον, ὡς δημεγέρτη κόσμος,
καλὰ κόσμος μ' ἐγέλασες μὲ τὴν ἐπιβουλίαν!
210 ἐδέτης μὲ ἐγλόκανε, ἀπ' ὅσα ὠρεγόμενον.
γλυκὺς μ' ἐφάνης ἔς τὴν ἀρχὴν, λέγω το, οὐκ ἄρνοῦ-
οἱ πάντες νὰ πιστεύουσιν μικροὶ τε καὶ μεγάλοι, [μαί,
ἀλήθεια τὸ ὁμολογῶ, ὡς ὁ Θεὸς τὸ ἔξυρει.
ἔτρωγα, ἔπινα καλὰ, ἀνέγνωιστα ἐκοιμούμουν,
216 ἐπαρδιαβάζα καλὰ σὰν ἤθελα ἀτός μου.
ἐγὼ ἄγα κακόμοιρος—ἔτα' ἐν' ὁ κόσμος πάντα.
Ἀπεμερίμνησα κ' ἐγὼ καὶ διάβαιναν οἱ χρόνοι.
τότες ὁ χρόνος ὁ κακὸς ἐπιβουλεύτηκέ με,
ὅσα καλὰν μὲ ἐδειξεν, ἐδῶκεν μου πικρίαις,
220 δάκρυα, χαλαῖς καὶ ξενιτιαῖς καὶ μέριμναις με-
[γάλαις.

Καὶ ἀπὸ τὸ παράπονον κ' ἐκ ταῖς πολλαῖς μου θλίψεαι,
ἠθέλησα πολλὰς φορὰς μαχαίριν νὰ πιάσω,
νὰ τ' ἀκονίσω δυνατὰ καὶ νὰ σφαγῶ ἀτός μου,
καὶ νὰ σφαγῶ τὸν θάνατον ἄδικον εἰς τὸν κόσμον,
235 νὰ συναχθοῦν τὰ ὄρνεα νὰ μὲ διαμοιράσουν,
διατ' ἐμνεῖνα κακόμοιρος κί' ἀναποδογραμμένος.
Καὶ τὸν Θεὸν παρκαλῶ νύκταις καὶ ταῖς ἡμέραις,
νὰ ἤθελεν ἡ χάρις τοῦ τὴν δόξαν νὰ μοῦ ποίη,
τὸν ἥλιον νὰ ὠρίσαν νὰ κάψῃ τὸ κορμί μου,
230 ἢ νὰ ἐσχίσθηκεν ἡ γῆ καὶ νὰ μὲ ἐκατάπιεν,
καὶ νὰ κατέβησαν πουλιὰ τὰ πρῶτα, τὰ μεγάλα,
καὶ νὰ μ' ἐπῆραν ἐκ τὴν γῆν ἔς τὰ ὕψη νὰ μ' ἀνε-
[βάσαν,
ἔς τὰ ὕψη κ' εἰς τὸν οὐρανὸν ἔς τὰ κρῦα νὰ μ' ἐδῶκαν,
καὶ ταῦτα νὰ μ' ἐχάμνισα (ν) κάτω ἔς τὴν γῆν νὰ
[δῶσω,

235 κονιορτὸς νὰ γένουμι, οἱ ἄνεμοι μ' ἐπῆραν,
νὰ μ' ἐμαζώνασιν οἱ πολύθλιβοι διὰ παρηγορίαν.
Νὰ μοῦ ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐτούτῃν τὴν χάριν,
νὰ βρέξῃ πύρινον ποταμὸν καὶ νὰ ἴκαψε τὸν πόνον.
πρῶτον νὰ ἐκαψεν ἐμὲν νὰ λυτρωθῶ τὰ ξένα,
240 ὅτι θεωρῶ ἐσυνάχθησαν τοῦ κόσμου ἡ πικρίαίς,
καὶ ἐζυμιώθησαν καλὰ μὲ τὴν χολὴν ἐντάμα,
κ' εἰς τὸν λαιμὸν μου στέκονται καὶ δαπανίζουσί με.
καὶ τὸ νερὸν ποῦ πᾶ νὰ πιῶ δὲν ἤμπορῶ διαβάσειν,
νὰ κατεβῇ ἔς τὰ σπλάγχνα μου, νὰ μπῇ νὰ μὲ δρο-
[σίση,

245 ἀλλὰ νηστεία γίνεται, καίει με σὰν καρμίνι,
ἐβγαίνει φλόγα καίει με τὰ μέλη μου χωνεύουν,
χωνεύουν τὰ χεῖλη μου νύκταις καὶ ταῖς ἡμέραις,
καὶ χωνεμὸν χωνεύουσιν, ¹⁾ τέλος ποσῶς δὲν ἔχουν.
Ἔδε φαρμάκια καὶ πυρὰ τὰ ἔχουσιν οἱ ξένοι!
250 Ὅστις οὐκ οἶδε ξενιτιὰν καὶ οὐδὲν γνωρίζει ξένα,

(¹) ἴσως γραπτέον—οὐκ ἔχουσιν.

ἀς ἔλθῃ εἰς ἐμέναν τὸν πολύθλιβον νὰ τοῖς τὰ ἴμο-
[λογήσω,
ν' ἀκούσῃ τοὺς τυραννισμοὺς τοὺς ἔχουσιν οἱ ξένοι.
Ἄκουσες τοὺς τυραννισμοὺς τοὺς ἔχουσιν οἱ ξένοι;
ἤκουσες, φίλε μου, καὶ τὰ ἴπισθεν ὅπου σοῦ ἐδιηγῆθην;
255 ἄκουσον πάλιν, φίλε μου, νὰ μάθῃς καὶ τὸ τέ-
[λος.

Ἄν τὸ ἔξυρα ὁ ἄλκιμος ἢ ξενιτιὰ με θεὸς κερδαίνει,
καὶ ν' ἀποθάνω ἄτυχος σ' τὰ ξένα πικραμένος,
χωρὶς μητέρα καὶ ἀδελφοὺς καὶ νὰ μὲ τριγυρίσουν,
ἢ μήτηρ ὡσὰν μ' ἐβάσταξεν ἀπέσω εἰς τὴν κοι-
[λιάν της,
260 φεῖδι νὰ ἤθελα γενῇ τὰ σπλάγχνα της νὰ φάγω,
ἀντάμα ν' ἀποθάνωμεν σ' τὸν κόσμον μὴ φανοῦμεν,
νὰ μὴ μὲ τρώγῃ ἢ ξενιτιὰ καὶ νὰ μὲ τυραννίζῃ,
καὶ οἱ γονεῖς μου οἱ πτωχοὶ νὰ καίγονται διὰ μένα.
κ' ἤλπιζαν καὶ ἀπάντεχον ἀφοῦ μὲ ἀναθρέψουν,
265 νὰ μ' ἔχουν νὰ μὲ χαίρουνται καὶ νὰ χαροῦν με
[μέναν,

νὰ μ' εὗρουν ἀποκούμπημα νὰ τοὺς γηροτροφήσω.
καὶ μένα, ἀφοῦ μ' ἀνέθρεψαν καὶ ἐγεννήσασί με,
ἢ χωρησιὰ τῆς ξενιτιᾶς μ' ἐχώρισεν ἀπ' αὐτοὺς,
ἐχώρισέν με ἀπ' αὐτοὺς ὡσὰν ἀποθαμένον,
270 νὰ μὴ μὲ δοῦν τὰ μάτια σας καὶ παρηγορηθοῦ-
καὶ μένα πάλιν νὰ κρατῇ ὡς ἴδιον ἐδικόν της, [σιν.
καὶ νὰ μὲ φέρνῃ πάντοτε τὸ ἄδολον φαρμάκι,
τὰ συχναστενάσματα καὶ τοὺς μεγάλους πόνους,
αὐτὰ νὰ ἔχω πρόγεμα καὶ γεῦμά μου καὶ δεῖπνον,
275 καὶ νὰ καρδιοφλογίζωμαι νύκταις καὶ ταῖς ἡμέ-
[ραις.

Θέλω ν' ἀναστενάξω ἐκ καρδιᾶς πολλὰ καὶ νὰ θρη-
[νήσω,
νὰ χύσω δάκρυα πικρὰ σ' τὰ σωθικά μου νὰ πέσουν,
φεῖδια μαῦρα νὰ γενοῦν νὰ φᾶσι τὴν καρδιά μου,
ὅτι πλέον οὐ δύναμις τὰς θλίψεις νὰ ἴπομένω.
280 ν' ἀρχίσω ὁ κακὸς τυχὸς νὰ γράψω τὰ παθαίνω,
τὰ ἐπαθα ὁ κακόμοιρος, καὶ τὰ μὲ περιμένουν,
τὰ ὄρη νὰ χαλάσουσιν, ἢ γῆς ν' ἀναστενάξῃ,
ἢ πέτραις νὰ ραγίσουσιν, ὁ ἥλιος νὰ μαυρίσῃ,
δένδρη νὰ ἐξερρίζωθοῦν καὶ ποταμοὶ νὰ φρύξουν,
285 ἢ θάλασσα νὰ ξηραθῇ, τὰ ψάρια νὰ ψοφήσουν,
καὶ μοιραλόγι νὰ εἰποῦν ὅλοι διὰ τὸν ξένον.

—ξένε, ποῦ ἔναι ὁ πατέρας σου, καὶ ποῦ ἔναι ἡ μη-
ποῦ ἔναι τὰ πολυπόθητα γλυκέα σου ἀδελφία, [τέρα,
οἱ θεοὶ καὶ ἡ θεῖαις σου, τὰ ἐξαδέλφια σου,
290 οἱ φίλοι, οἱ γειτόνοι σου, οἱ ἀδελφοποιτοὶ σου,
νὰ κάτσουν νὰ σὲ κλαύσουσιν καὶ νὰ σὲ λυπηθοῦσιν,
νὰ χύσουν δάκρυα θλιβερά, νὰ σὲ μοιρολογήσουν,
ὅτι θερία ἐδίω ἐρρίζωσαν καὶ θέλουν νὰ σὲ φάγουν;
Κ' ἤθελα ὁ κακὸς τυχὸς νὰ σ' ἀποχαιρετήσω,
295 καὶ νὰ μισέψω ὁ ἄλκιμος νὰ πάγω ἔς τὰ δικά
ἢ πέτραις ἐσυνάχθησαν καὶ βρυχιμὸν ἐποίησαν, [μου,

τὰ δένδρη ἐξεκλίνουσιν, περιλαμβάνουσίν με,
 χύνουν τὰ φύλλα δάκρυα εἰς τὸ κορμί μ' ἀπάνω,
 καὶ τὰ πουλιά ἐσυνάχθησαν ἤρχισαν νὰ λαλοῦσιν,
 300 σκύπτουν περιλαμβάνουν με νὰ μ' ἀποχαίρει-
 [τήσουν,

τοῦτον τὸν λόγον ἤλεγα (ν) καὶ κοιλαδοῦν καὶ λέγουν.
 —ξένε, μισεύγεις ἀπ' ἐδῶ; καλὲ καὶ (ποῦ) ὑπάγεις;
 εἰπέ μας το ξενούτσικε, καὶ μηδὲν τὸ (ἀπο)κρύψεις,
 τὸ τί σε παραπόνεσεν καὶ θέλεις νὰ μισέψης;

305 Καὶ εἰ μὲν θέλεις, ξένε μου, ἄγωμε' εἰς τὰ δικά
 [σου,

νὰ σε ἰδοῦν οἱ φίλοι σου, μᾶλλον οἱ συγγενεῖς σου,
 καὶ νὰ χαροῦν, νὰ εὐφρανθοῦν, νὰ παρηγορηθοῦσιν,
 ναῦρουν καμπόσῃν ἄνεσιν εἰς ταῖς πολλαῖς τῶν θλί-
 [ψεις,

κ' εἰς τὸν καμὸν καὶ στέρῃσιν τὴν ἔχουν διὰ σέναν,
 310 νὰ δροσισθῇ ἡ καρδίτσα τους. ἐκ τὴν πολλὴν
 [τὴν φλόγα,

διότι ἐφές ἐδιαβαίναμεν ἀπὸ τὴν γειτονιά σου,
 ἤκούσαμεν τὸ ἐκλαιγαν καὶ σέναν ἐνθυμοῦντα(ν),
 τὰ στήθιά τους ἐδέρνασιν καὶ διὰ σέν' ἐλέγαν·
 «ξένε-μου ποῦ εὐρίσκεσαι, ξένε ποῦ παραδέρνεις;

315 τὴν μάνα σου ἀλησμόνησες καὶ τὰ γλυκά σου
 |ἀδελφία!

καὶ δὲ θυμᾶσαι καὶν ποσῶς ὀπίσω νὰ γυρίσης,
 νὰ ἔλθῃς, ξένε, νὰ μᾶς ἰδῇς καὶ πάλιν νὰ μισέψης.

Ἐλα, ξένε, εἰς τὸ σπίτι σου καὶ στάσου μίαν ἡμέραν,
 μίαν ἡμέραν στάθῃς, μῆναν καὶ ἕναν χρόνον,

320 εἰ δὲ σπασδάξεις, ξένε μου, στάθῃς ὅσον θέ-
 καὶ ἂν εὕρῃς παραπόνεσιν ἀπὸ τοὺς ἐδικούς σου, [λεις·

ξένε μου, πάλιν μίσειψε καὶ σύρε εἰς τὰ ξένα,
 τὰ ξένα νὰ σε χαίρουνται ὡς ὅταν ἀποθάνῃς,

τότε νὰ ἐλευθερωθῇς τὴν λύπην καὶ τοὺς πόνους,
 325 νὰ λυτρωθῇς τὴν ξενητιάν. νὰ ἐγῆς ἀπὸ τὸν
 (κόσμον!

Καὶ ἀφ' οὗτου τὰ ἐπλήρωσα' τὰ λόγια ἐτοῦτα,
 ἐπῆρασίν με παρευθὺς εἰς τὰ ὄρη μ' ἀνεβάσαν,
 κρύον νερὸν μ' ἐφέρασιν καὶ δῶκάν μου νὰ πῶ.

ἐπὶ τῷ ὁ κακόμοιρος τάχα νὰ μὲ δροσίσῃ
 330 καὶ ἤλθέ μου λακταρισμὸς νὰ πέσω ν' ἀποθάνω,

καὶ ν' ἀποθάνω ὁ λεεινὸς αἰφνίδιος θανάτου.
 Τὰ ὄρη ὡς ἂν εἶδασιν τὴν συμφορὰν ἐμένα,

ὅλα συνετρομάξασιν καὶ ταραχὴν ἐποίκαν,
 ἡ πλάκες ἐδῶκαν βουλὴν θέλουν νὰ μὲ πλακώσουν,

335 γοργὰ νὰ μ' ἀφανίσουσιν εἰς τὸν ᾄδῃ νὰ μὲ βάλ-
 ἔλεγα ὁ κακόμοιρος νὰ μὲ παρηγορήσουν, [λουν.

καὶ αὐταῖς ἐγιναν θερία καὶ θέλουν νὰ μὲ πνίξουν.
 τὰ χερίά μου δένω δυνατὰ, ταῖς πέτραις ἐπροσκύ-

[νουν,
 καὶ πρὸς ἐκείνους ἤλεγα μετὰ πολλῶν δακρύων·

340—παρακαλῶ σας πέτραις μου καὶ ποδοπροσκυ-
 [νῶ σας,

ἐδῶ μὴ μὲ σκοτώσετε εἰς τὰ ὄρη, ν' ἀποθάνω
 εἰς τὴν ξενητιάν τὴν μοναχὴν, ὅπου τινὰν δὲν ἔχω,
 οὔτε μητέρα ἢ πατέρα, οὔτε γλυκὺν ἀδελφὸν
 νὰ μὲ ψυχοπονέσουσιν καὶ νὰ μὲ λυηθοῦσιν,

345 νὰ σκῆψουν νὰ μὲ χώσουσιν νὰ μὴ μὲ φᾶν θηρία.
 παρακαλῶ σας τὸ λοιπὸν ἀφῆτέ με δαμάκι

νὰ κάτσω ὁ ἐλεεινὸς νὰ γράψω ἕνα πιττάκιν,
 ἕνα πιττάκιν θλιβερόν καὶ πικραπονεμένον,

νὰ γράψω ὅλα τὰ βάσανα καὶ ταῖς πολλαῖς πικρίαις,
 350 νὰ γράψω τοὺς τυραννισμοὺς καὶ τοὺς πολλοὺς
 [βασάνους.

ἔχω φαρμάκια περισσά, ἔχω χολαῖς μεγάλαις,
 ἔχω καὶ παραπόνεσες ὅπ' ἀριθμὸν οὐκ ἔχουν.—

Ἐπεὶν πρὸ πάντων ἐφθασεν ὁ θάνατος σὲ μέναν,
 τὰ μέλη μου ἐτρόμαξαν, ὁ νοῦς μου ἐπεριωρίσθην,

355 ἡ γλῶσσά μου ἐκόντυνεν, ὁ νοῦς μου ἐθαθύθην,
 τὰ χερίά μου ἐτρόμαξαν δὲν ἐμποροῦν τοῦ γράφειν.

καὶ ὡς ἂν τὸν νοῦν μου ἔφερα, ἐκάθησα τοῦ γράφειν,
 καὶ ἀφ' οὗτου τὸ ἀπέγραψα καὶ ἐτελείωσά το,

θέλω ναῦρῶ ἕνα πουλὶν, πονετικὸν πουλάκιν
 360 νὰ πάγῃ εἰς τὸ σπιτάκι μου εἰς τῆς μάνας μου
 [τὰ χέρια.

—Θεέ μου τὸ ποῖον γληγορότερον πονετικὸν πουλά-
 [κιν,

νὰ δώσω ¹⁾ τὸ πιττάκιν μου εἰς τῆς μάνας μου τὰ
 [χέρια;

καὶ ἀφοῦ τὸ πιάσῃ νὰ χαρῇ καὶ νὰ καλοκαρδίσῃ,
 πολλὰ φιλοδωρήματα νὰ δώσῃ (εἰς) τὸ πουλάκιν.

365 καὶ ἀφοῦ τὸ ἀναγνώσουσιν καὶ μάθῃ τί τὴν
 (γράφει,

νὰ ποίσῃ μάναις νὰ θλιβοῦν καὶ χήραις νὰ θρηνήσουν,
 οἱ ξένοι ὅσοι εὐρεθοῦν ὅλοι ν' ἀναστενάξουν,

νὰ κλάψουσιν καὶ θλιβερά διὰ τοὺς ἐδικούς τῶν,
 ἡ ἀδελφὴ τὸν ἀδελφὸν καὶ κύρις τὸν υἱὸν του,

370 καλὴ γυνὴ τὸν ἄνδρα τῆς διὰ τὸ καλὸν τῆς
 [ταῖρι—

Καὶ τὸ χαρτί γὰρ ἔγραψα καὶ ἐπεπλήρωσά το,
 πουλία ἐπεριέσκυψαν καὶ τὸ χαρτί μου ἐπαίρνουν,

καὶ ἀπὸ μακρόθεν τὸ θεωρῶ τὸ τί θέλουν νὰ ποίσουν.
 βλέπω τα καὶ συνάχθησαν ἐντάμα τὰ πουλία,

375 κάθονται συμβουλευόνται καὶ συχνοψιθιρίζουν,
 φαίνεται με ἀπὸ τὸ σχῆμαν τοὺς τοῦτον τὸν λόγον
 [λέγουν.

—ποῖόν μας ἔναι γληγορότερον, πονετικὸν ἀπ' ὅλα,
 νὰ πάρῃ τοῦ ξενούτσικου ἐτοῦτον τὸ πιττάκιν,

νὰ τὸ ὑπᾶ τῆς μάνας του νὰ τῆς τὸ παραδώσῃ;
 380 νὰ ἔχῃ φιλοδωρήμαν ὅποιον τὸ ὑπάγει!

Καὶ τὸ τρυγόνιν τὸ πουλὶν λέδουσιν νὰ τὸ πάρῃ,
 γιὰτ' εἶναι γληγορότερον πονετικὸν πουλάκιν,

καὶ πάλιν ἄλλα εἶπασιν νὰ πᾶ τὸ χελιδόνι.
 καὶ δώκασιν του τὸ χαρτί καὶ παίρνει το καὶ πάγει,

¹⁾ Γραπτέον—δῶση.

382 κ' ἐκεῖ πῆσε καὶ ἔφθασεν σ' τοῦ ξένου τὴν μα-
[νάσσα,
τῆς μάνας τοῦ τῆς ταπεινῆς τῆς πολυπικραμένης,
κ' ἐκάθησεν εἰς τὴν αὐλὴν καὶ κοιλαδεῖ θλιμμένα.
Καὶ ὥς τό 'δεν ἡ μανίτσα τοῦ ἡ πολυπικραμένη,
καὶ ὥς εἶχεν πάντα προθυμίᾳ νὰ μάθῃ γιὰ τὸν ξένον,
390 πρὸς τὸ πουλάκιν ἔδραμεν μετ' τὴν καρδιὰν θλιμ-
[μένην,
καὶ μετὰ τὰ δάκρυα τὰ πολλὰ στέκει κ' ἀναρωτᾷ το-
—πουλάκιν, πόθεν ἔρχεσαι, τίνος χαρτὶ βαστάζεις;
μὴ νᾶναι τοῦ ξενούτσικου υἱοῦ μου τὸ πιττάκιν;
πολλὰ φιλοδωρήματα, πουλάκιν, νὰ σὲ δώσω,
395 νὰ κτίσω τὴν φωλίτσα σου εἰς τοῦ υἱοῦ μου τὸ
[κλινάρι,
νὰ σὲ θεωρῶ, καλὸν πουλὶν, καὶ νὰ παρηγοροῦμαι;—
Καὶ τὸ πουλὶν ὥς ἤκουσεν τὴν παραπόνεσίν τῆς,
σ' τὰ στήθη τῆς ἐκάθησε καὶ τὸ χαρτὶ τῆς δίδει-
καὶ παρυσθὺς τὸ ἤρπαζεν, γλυκεῖα καταφιλεῖ το,
400 καὶ ἀπὸ τὸ παράπονον κ' ἐκ τὴν ἀθημονίαν
ὠλιγοψύχησεν πολλὰ καὶ ἔπεσεν τοῦ θανάτου,
καὶ μετὰ τὰ ῥοδοστάματα μετ' ὅλης ἐσυνήλθεν·
τὰ μάτια τῆς ἐτρέχασιν καὶ στάσιμον οὐκ εἶχαν,
τὸ στήθος δέρνει δυνατὰ, βρυχᾷται ἀπὸ καρδίας,
405 καὶ μετὰ τὰ χεῖλη τὰ πικρὰ τοῦτον τὸν λόγον
[λέγει.
—φέρετέ μοι γραμματικὸν, νὰ ἴδῃ τὸ πιττάκιν. —
Γραμματικὸν ἐφέρασι καὶ τὸ χαρτὶ τοῦ δίδει,
ἀνοίγει ἀναγνώθει το, ἀκούει τί τῆς γράφει,
μετὰ πόνους πῶς τὸ ἔγραψε πικροφαρμακωμένους.
410 ὁ μανίτσα μου πονετικὴ, μὴ μετὰ παντέχης πλέον,
καὶ σὺς ἀδελφία μου γλυκὰ ἐλεημονήσατέ με, ¹⁾
ὅτ' ὄφρις μ' ἐτριγύρισεν βούλεται νὰ με φάγῃ,
σ' τὰ γόνατά μου γεύεται, σ' τὰ στήθη μου δειπνάει,
κ' εἰς τὰ ξαθὰ μου τὰ μαλλιά ἐποιε τὴν φωλιάν του,
415 καὶ πλέον μὴ παντέχετε, μηδὲ καὶ καρτερεῖτε!
Σήμερον ἀποχαιρετῶ πατέρα καὶ μητέρα,
σήμερον ἀποχαιρετῶ ἀδελφία καὶ ἐξαδελφία.
τώρα γοῦν ἀποχαιρετῶ τοὺς ἐδικούς μου ὅλους,
τοὺς φίλους καὶ γειτόνους μου καὶ ἀδελφοποιτούς μου.
420 Σήμερον μαῦρος οὐρανός, σήμερον μαῦρὴ μέρα.
σήμερον μαῦρον μήνυμα ποῦ σ' ἔφεραν, μανίτσα!
σήμερον ἡ καρδίτσα σου ραγίζεται διὰ μένα,
καὶ ἡ ἐδική μου ὁμοίως τε ραγίζεται διὰ σένα!
σήμερον μαῦρα φόρεσε, σήμερον μαῦρα βάλλε,
425 ὅτι μανίτσα σπλαγχνικὴ, ἀποχωρίζομαί σε!
Νῦν ἀδελφάκιά μου γλυκὰ, ὑπάγω εἰς ἄλλον κόσμον,
ὑπάγω ναῦρω θάνατον, νὰ λυτρωθῶ τὰ ξένα,
ὅτι ἐκατακάκηκα ἐδῶ 'ς τὴν ξενητίαν·
ὁ κόσμος γὰρ ὁ δουρὸς ἀδόλως μετὰ δόλος
430 πολλὰ μετὰ ἐμάρυνεν μετ' τὴν ἐπιβουλίαν,
θωρῶ τον τὸν παμφεότικον τροχὸς ἐν' καὶ γυρίζει,

¹⁾ ἴσως γραπτέον—ἐλεημονήσατέ με.

τοὺς μὲν ἀνάγει σήμερον, τοὺς δ' ἄλλους κατεβάζει,
καὶ τοὺς ἀνάγει σήμερον πάλιν κλωθογυρίζει.
Θωρεῖτε, φίλοι καὶ ἀδελφοί, τὸν δημεγέρτην κόσμον,
435 τὸ πῶς πλανᾷ τὸν ἄνθρωπον μετ' τὴν ἐπιβουλίαν,
καὶ στέκει καὶ κομπώνει τον ἡμέραν τὴν ἡμέραν,
ὥστε νὰ χάσῃ τὴν ψυχὴν ὁμοῦ μετὰ τὸ κορμὶν του.
Φυλάγεσθε καὶ σὺς, ὦ ἀδελφοί, μήπως καὶ σὺς πλα-
[νήσει,
καὶ ῥίξει σὰς εἰς ξενητίαν κακὰ κοθερνημένους,
440 καὶ μυριοτυραννίσαι σὰς εἰς ὅλην τὴν ζωὴν σὰς.
ἀλλὰ πάντα τοὺς ταπεινοὺς τοὺς ξένους εἰς τὰ ξένα
πάντοτε συνοδεύετε, παραμυθίζετε τοὺς,
μήπως καὶ σὺς ἂν πέσετε, ναῦρετε συνοδίαν,
νὰ ἔχετε καὶ τὸν Θεὸν βοήθειαν 'ς τὸν κόσμον!·
445 Λοιπὸν, ἄνθρωπε, σκόπησον καὶ στάθῃς καὶ
[βάλλε,
ἐκεῖ ὅπου μέλλει νὰ θάψῃς τὸ τέλος σου νὰ δώσης,
κακοπαθεῖς καὶ μάχισαι, βούλεσαι νὰ πλουτήσης,
καὶ ὁ θάνατος ἄρπάζει σε καὶ ταῦτα τί κερδαίνεις;
Χαίρου τὸν κόσμον, ἄνθρωπε, ὅτ' ἀποθάνεις θέλεις,
450 ἀλήθεια καὶ τὴν ψυχὴν ποτὲ μὴ λησμονήσης,
τοὺς ξένους πάντα σύντρεχε καὶ τοὺς πτωχοὺς ἐλέα,
τοὺς ἀδυνάτους ἀσθενεῖς συνόδευσεν καὶ δίδε.
ἂν δώσουσιν τὰ χεῖρά σου ἔχει το ἡ ψυχὴ σου,
'ς τὸ ξενεῖν ἐλθουν χίλια, καὶ διὰ χίλια μυριάδες,
455 νὰ εὖρης ἔλεος Θεοῦ εἰς ὅλην τὴν ζωὴν σου,
κ' ἐκεῖ πάλιν 'ς τὴν μέλλουσαν 'ς τὴν φοβεράν τὴν
[κρίσιν
ὅταν σὲ ὑπάγουν καὶ σταθῇς μετὰ φόβον καὶ μετὰ τρόμον
ν' ἀναντρανίσῃς νὰ ἴδῃς τὸν φοβερὸν αὐθέντην,
νὰ σὲ ἴδῃ καὶ νὰ χερῇ νὰ σὲ γλυκοσυντύχῃ,
460 καὶ νὰ ἀκούσῃς τὴν φωνὴν γλυκεκλαμπροτάτη,
ἡγουν τὴν τότε λέγουσαν αὐτός του ὁ παντοκράτωρ
μετὰ πάσης δυνάμεως, ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας,
—δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου
κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ἡμῖν βασιλείαν,
465 ἀπὸ καταβολῆς κόσμου!—
Ἔδε ὕμνος καὶ σάλπιγγες, χαρὰ καὶ εὐφροσύνη,
ὅπου ποιοῦν οἱ ἄγγελοι ὁμοῦ μετὰ τοὺς δικαίους,
ὅταν ἀπολαμβάνουσιν τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα.
Ὅμως καὶ σὺ δὲ φίλε μου, ταῦτα νὰ τὰ κερδίσης,
470 νὰ μὴ σ' ἄρπάξουν ἄνθρωποι μετὰ μαχαίρων καὶ
[ξύλων
οἱ μαῦροι καὶ οἱ σκοτεινοί, τὸ πλῆθος τῶν δαιμόνων,
νὰ πᾶν νὰ σ' ἐγκρεμνίσουσιν 'ς τὸ σκότος τοῦ βορ-
[ρῶρου,
'ς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον καὶ εἰς τὸ ἑπὶ τὸ φλογίζον,
ὅπου ποσῶς δὲν σβύνεται ποτὲ εἰς τὸν αἰῶνα.
475 Λοιπὸν ὁποῦχε φρόνησιν καὶ περπατεῖ 'ς τὸν
[κόσμον,
ὡς ἐνθυμεῖται θάνατον, πάντα καλὰ ὡς πράττει,
νὰ ἀπολαύσῃ τὰ ἀγαθὰ εἰς τὸν ἐκείθεν κόσμον.

Λειπὸν πάλιν νὰ σὰς εἰπῶ τὸν λόγον τοῦ προφήτου,
τοῦτον τὸν λόγον εἶπέν τον Ἀδάμ γὰρ ὁ προφήτης,
480 — ὁπότα ζῇ ὁ ἄνθρωπος, παράδεισον ὁμοιά-
[ζει. —

Καὶ ὁ χρόνος ἐν' ἐπίβουλος καὶ ὁ χάρος ἔναι κλέπτης,
καὶ οὐδεποσῶς ὁ θάνατος οὐκ ἔλσει τοὺς πάντας,
οὐ πλούσιους, οὐδὲ πτωχοὺς, οὐ νέους οὐδὲ γέροντας,
οὐδ' ἔμορφα ἀφεντόπουλα οὐ βασιλέων παῖδες,
485 ἀλλὰ πάντας ὁ θάνατος ἐπαίρνει τοὺς ἔς τὸν
(ἄδην,

καὶ ἐκεῖ κάτω ποτίζει τοὺς τῆς πλάκας τὸ φαρμάκι,
καὶ μυριοτυραννίζει τοὺς νύκταις καὶ ταῖς ἡμέραις.
οὐ λέγω πάντας τοὺς καλοὺς καὶ τοὺς κακοὺς ἐντάμα,
ἀλλὰ καθὼς ἐπράξασιν ἐδῶ ἔς τοῦτον τὸν κόσμον,
490 ἐκεῖ διαμοιράζει τοὺς καθ' ἕναν εἰς τὴν τάξιν,
καθὼς τὰ ἔργα ἔπρεπεν, οὕτως τὸν κυβερνοῦσιν.
ὅπου ἔπραξεν δὲ τὰ καλὰ μὲ λόγον καὶ μὲ ἔργον
ἑκατονταπλασίονα γὰρ τοῦ φέρουσιν ἐμπρός του,
μὲ μόσχους καὶ μὲ ἑπάρσεις στέκουν ὁλόγουρά τους,
495 γέκουνται κολακεύουν τὸν ὡσάν καλὸν αὐθέντην,
παρακαλοῦν καὶ λέγουν τὸν ὡσάν καλὸν αὐθέντην,
— τί ἔναι τὸ ὀρέγεσαι; τί ἐν' ὁ ὀρισμός σου;
καὶ χαίρεται καὶ εὐφραίνεται εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.
Ἐδὲ ποῦ ἔπραξεν κακὰ ὁ λεινὸς ἐκεῖνος,

500 ἐπαίρουν ἐγκρεμνίζουν τὸν ἔς τὸ σκότος τοῦ
[βορβοροῦ,

ἔς τὴν κάμινον τὴν ἄσβεστον, εἰς τὸν βρυγμὸν ὀδόντων,
βρυχᾷται ὁ ταλαίπωρος νύκταις καὶ ταῖς ἡμέραις,
ποσῶς οὐκ ἔχει ἄνεσιν, οὐδὲ ἔς τὴν γῆν μὲ δῶρα.

Λυτὰ μᾶς ἀναιμένουςιν, φίλοι καὶ ἀδελφοί μου,
505 καὶ βάλλετε τὰ κατὰ νοῦν, μὴν τὰ καταφρο-
[νεῖτε,

καὶ μὴ καταφρονούμεθα ἀπὸί μας νὰ χαθοῦμεν,
ὅτι εἰς τὸν κόσμον τε ἐκεῖ ὅπου μᾶς ἀναμένουν,
οὐκ ἔστιν ἄλλος βοηθός, οὔτε πατήρ, οὐ μήτηρ,
οὐδ' ἀδελφός, οὐδ' ἀδελφὴ νὰ σὲ διαφεντέφουν,
510 εἰ μὲν τὰ ἔργα τὰ ἔπραξεν αὐτός του.

Αὐτὸς ὁ παντοδύναμος, ὁ βασιλεὺς τῶν ὅλων,
νὰ μᾶς γυρίσῃ, ἀδελφοί, εἰς τὴν καλὴν τὴν στράταν.
Λοιπὸν πάλιν ἄς ἐλθωμεν εἰς τὸ ὑποκείμενόν μας,
πρὸ πάντων γὰρ νὰ σὰς εἰπῶ περὶ τῆς ξενητίας,
515 Τῆς ξενητίας ὁ θάνατος πολλὰ ἔναι φαρμακω-
[μένος

χίλια καλὰ κι' ἂν τὸν κάμνουσι, κι' ἂν τὸν παρηγο-
[ρήσουν,

ἀλλὰ φαρμάκια καὶ χολὴ τοῦ φένουνται τὸν ξένον,
γυρίζει τὰ ματάκιά του νὰ ἴδῃ τοὺς ἐδικούς του,
καὶ νὰ ζητήσῃ τίποτας ὅπου τὸν κάμνει χρεῖα,
520 καὶ πάλιν λυέται, καίγεται γιατί δὲν (τοὺς)

[γνωρίζει
δακρύζουν τὰ ὀμμάτιά του, ῥαγίζεται καρδιά του,
τὴν μάνα κράζει πάντοτε — ποῦσαι γλυκεῖα μανίτσα;

μανίτσα, τὸ κεφάλι μου νὰ ἴσῃ σ' τὰ γλυκεῖά σου
[χέρια,
νὰ στάλαξες τὰ δάκρυα σ' τὸ πρόσωπόν μου ἀπάνω
525 νὰ πιάσῃς τὰ χέριά μου καὶ νὰ τὰ μαλακιάσῃς,
νὰ ἄκουφες νὰ μ' ἐφίλησες καὶ νὰ παρηγορήθῃς!
καὶ ταῦτα νὰ ἐπήρασιν ἄγγελοι τὴν ψυχὴν μου. —
Λοιπὸν φίλοι καὶ ἀδελφοί, ἀπ' ὅσον γὰρ ἐβλέπω,
τοῦ ξένου τοῦ ἐλεινοῦ ὅταν πέσῃ ἀσθενεῖα,
530 ὅταν ἀσθενῇ ὁ ἰσχυρὸς, πικρὸς, φαρμακωμένος,
οὐδὲν τοῦ βρῖσκουν ἄνεσιν οὐδὲ παρηγορίαν,
οὔτε μὲ ζαχαρόμελι ποσῶς νὰ τὸν γλυκάνουν,
εἰμὴ νὰ ἔχῃ τὴν μάναν του καὶ τὰ γλυκεῖά του ἀ-
[δέλφια,

τὸ τρίτον τὸν πατέρα του βαρεῖα νὰ τὸν λυπᾷται,
535 καὶ δρόσου ἄνεσιν . . . νὰ ἔχῃ παρηγορίαν.
Λοιπὸν πλέον οὐ δύναμαι τώρα διὰ νὰ γράψω,
ἐκ τὰ φαρμάκια τὰ πολλὰ ὁ νοῦς μου ἐσκοτίσθη.
Παρακαλῶ σας τὸ λοιπὸν πάντα νὰ μὲ θυμᾶσθε,
καὶ νὰ μὲ ἀναγνώθετε ὅσοι εἰσθε πειρασμένοι ¹⁾
540 καὶ ὅσοι δὲν ἤξεύρετε τῶν ξένων τοῖς πικρίαις.
παρακαλῶ καὶ λέγω σας μὴ μὲ κατηγορήτε,
ὅτι πολλὰ ἐπαράδειρα καὶ εἶδα τάσαις θλίψαις,
εἶδα δὲ καὶ τὰ βάσανα καὶ ἐπαράδειρά τα,
ἔπνεθα καὶ παθαίνω τα καὶ πάντα τυραννοῦμαι,
545 αὐτὰ γὰρ ἔχω φόρεμαν, καὶ νύκτα καὶ ἡμέρα
διὰ τοῦτο γὰρ ἐπέγραψα, καὶ συμπαθήσετέ με,
νὰ ἔχετε βοήθειαν Χριστὸν τὸν βασιλέαν,
548 τὸν παντοκράτορα θεὸν, τὸν πάντων ποιητὴν τε.

Η ΝΕΑ ΑΜΕΡΙΚΗ.

(Συνέχεια. Ἰδε φυλλάδ. 522.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Μορμόνων θέατρα.

Ἐν Λονδίνοι, ἐν Παρισίοις ἢ ἐν Νεοεβοράκῃ ἡ ἐκ-
κλησία δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὸ θέατρον νὰ προηγηθῇ
αὐτῆς, καὶ νὰ λάβῃ τὴν σημαντικότητα τὴν ὁποίαν
οἱ Μορμόνοι δίδουσιν εἰς τοῦτο. Ἀλλ' ὁ Βρίγαμ Γιούγκ
δὲν ἔχει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οὔτε πρότυπον οὔτε προη-
γούμενα. Ἀρχιερεὺς νέας θρησκείας, διωργάνωσε τὸ
θέατρον πρὶν ἔτι καταβληθῶσι τὰ θεμέλια τοῦ ναοῦ.

Πάντες γινώσκουσιν ὅτι ἡ δραματικὴ τέχνη ἔχει
τὴν ἀρχὴν θρησκευτικὴν, καὶ ὅτι ἡ κωμωδία ὠνο-
μάσθη «Σχολεῖον ἡθῶν.» Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ Βρίγαμ
Γιούγκ ἠθέλησε νὰ ἐναγκαλισθῇ ἐν γένει τὰς πρώτας
ἀρχάς· καὶ ὡς πρὸς μὲν τὸν οἰκιακὸν βίον παρεδέ-
χθη τὰς τῶν χρόνων τοῦ Ἀβραάμ, ὡς πρὸς δὲ τὸν
κοινωνικὸν τὰς τοῦ Θεσπίδος. Ἰσραεῖς ἐφεῦρον τὸ δρ-

¹⁾ Ἰσως γραπτέον — πικραμένοι.)